

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 10Co/127/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2718201000
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 02. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Gabriela Brišková
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2020:2718201000.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Gabriely Briškovej a členiek senátu JUDr. Zlatice Javorovej a JUDr. Terézie Mecelovej v právnej veci žalobkyne: A. K., narodená XX. Z. XXXX, trvalý pobyt: D., proti žalovanej: PROFI CREDIT Slovakia, s.r.o., Pribinova 25, Bratislava, IČO: 35 792 752, zastúpenej: Advokátska kancelária JUDr. Andrea Cviková, s.r.o., Kubániho 16, Bratislava: IČO: 47 233 516, o určenie neplatnosti dohody o zrážkach zo mzdy, neplatnosti zmluvy, o určení úveru za bezúročný a bez poplatkov, o odvolaní žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Skalica z 24. januára 2019 č. k. 7Csp/64/2018-67, takto

rozhodol:

I. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti o určení neplatnosti dohody o zrážkach zo mzdy potvrdzuje a v časti náhrady trov konania mení tak, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania.

II. Žalobkyňa má voči žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie určil, že dohoda o zrážkach zo mzdy (iných príjmov) uvedená v zmluve zo dňa 10. decembra 2008 je neplatná a v zostávajúcej časti žalobu zamietol. Žalobkyni priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 50 % a o výške náhrady trov konania mal rozhodnúť súd prvej inštancie po právoplatnosti rozsudku. Rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 2 ods. 2, § 3 ods. 1, § 34, § 37 ods. 1, § 39, § 40 ods. 1, 3, § 41, § 44 ods. 2, § 46 ods. 2, § 52 ods. 1, 2, 3, 4, § 53 ods. 1, 3, 4 písm. a/, h/, k/, ods. 5, § 54 ods. 1, 2, § 551 ods. 1 O. z. (Občiansky zákonník č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov), § 7 ods. 1, § 8 ods. 1 písm. d/ ZoOS (zákon č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy), § 1 ods. 1, § 4 ods. 1 ZoSÚ (zákon č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii v znení neskorších predpisov), článok 3 ods. 1, článok 6 ods. 1 Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách. Vecne zdôvodnil, že žalobkyňa sa domáhala vyslovenia určovacích výrokov, ktoré odvodzovala od zmluvy o revolvingovom úvere uzavretej stranami sporu 10. decembra 2008, predstavujúcej formulárovú spotrebiteľskú zmluvu, s vopred pripraveným textom, do ktorého žalobkyňa ako spotrebiteľ nemala možnosť žiadnym podstatným spôsobom zasahovať. Vzhľadom na skutočnosť, že úver bol poskytnutý žalobkyni ako spoludlžníčke (jej manželovi ako dlžníkovi) jednorazovo a nebol využitý revolving, súd prvej inštancie kvalifikoval predmetnú zmluvu ako zmluvu o spotrebiteľskom úvere. Následne zvažoval proporcionalitu ustanovenia dohody o zrážkach zo mzdy a vyvodil primerané následky. Dotknuté zákonné ustanovenie vykladal súd prvej inštancie vo svetle ustanovení o spotrebiteľských zmluvách v O. z., ako aj nepriameho účinku označenej smernice, ako aj smerníc o spotrebiteľských úveroch č. 87/102/ES, 90/88/ES, 98/7/ES. Ustanovenie § 53 ods. 1 O. z. upravuje všeobecné kritériá posudzovania neprijateľnosti zmluvných podmienok vo forme tzv. generálnej

klauzuly, pričom v § 53 ods. 4 O. z. je normovaný osobitný zoznam, formou demonštratívneho výpočtu určitých klauzúl, ktoré sa majú považovať za neprijateľné. Súd prvej inštancie sa zaoberal namietanou platnosťou dohody o zrážkach zo mzdy, predstavujúcou legitímny zabezpečovací prostriedok, avšak umožňujúci obísť dôležitý prvok újného práva, a to ex offio súdnu kontrolu zmluvných podmienok (porov. rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6Co/53/2016, rozsudok Súdneho dvora Európskej únie C-106/77 Simmenthal). Pre dohodu o zrážkach zo mzdy platia primárne všeobecné pravidlá o právnych úkonoch (§ 34 a nasl. O. z.), pričom táto dohoda musí obsahovať označenie pohľadávky o uspokojenie ktorej ide a výšku dohodnutých zrážok. Uvedené náležitosti však predmetná dohoda o zrážkach zo mzdy neobsahovala. Predovšetkým absentovalo určité označenie pohľadávky, stanovením jej výšky, prípadne spôsobu jej určenia. Dohoda obsahuje len možné spôsoby vzniku pohľadávky. Okrem úveru je zabezpečovaná pohľadávka tvorená prípadnými revolvingami a príslušenstvom, ako plynú zo znenia zmluvných dojednaní, pričom súčasťou pohľadávky sú aj zmluvné pokuty a náklady súdneho, rozhodcovského, prípadne iného konania, ktoré preukázateľne vznikli. Takáto špecifikácia pohľadávky je neurčitá a teda neplatná (§ 37 ods. 1 O. z.). Okrem úveru ostatné zložky pohľadávky sa uvádzajú len všeobecne, bez číselnej špecifikácie či odkazu na zmluvu, ktorá by konkrétnu sumu uvádzala. V čase uzatvárania dohody o zrážkach zo mzdy musí byť zabezpečovaná pohľadávka presne a úplne konkretizovaná, inak by dlžník nemohol platne prejavíť vôľu k zabezpečovaciemu prostriedku. Podľa § 2 ods. 2 O. z. v občianskoprávny vzťahoch, vrátane zmluvných vzťahov, majú účastníci rovnaké postavenie. Veriteľ voči spotrebiteľovi nie je vo vzťahu nadriadenosti a neprislúcha mu právo jednostranne určovať aké pohľadávky a v akej výške, ktoré v budúcnosti vzniknú, sa budú realizovať formou zrážok zo mzdy v prospech spotrebiteľa. Formulárová dohoda o zrážkach zo mzdy nebola individuálne dojednaná, spôsobuje značnú nerovnováhu v zmluvnom postavení strán v neprospech spotrebiteľa, ktorý pri uzatváraní tejto dohody musí poznať výšku pohľadávky akú zabezpečuje dohoda o zrážkach zo mzdy. Bola uvedená len v súvislosti s označením budúceho poskytnutia úveru, na základe žiadosti o poskytnutie revolvingového úveru. Neurčité bolo aj zmluvné dojednanie týkajúce sa výšky splátok v dohode o zrážkach zo mzdy (podľa dohody ak nebude v mesiaci zrážka zo mzdy vykonaná v dohodnutej výške, bez ohľadu na dôvod, má byť zrážka v nasledujúcich mesiacoch zvýšená nad dohodnutú sumu, a to na najvyššiu prípustnú výšku podľa všeobecných právnych predpisov, do doby úhrady pohľadávok v omeškani). Týmto spôsobom dochádza k obchádzaniu náležitostí dohody o výške mesačných zrážok zo mzdy. Zmluvné dojednanie o výške zrážok jednostranne neprímerane zvýhodňuje zmluvnú stranu veriteľa, ktorý má byť bezpodmienečne uspokojený aj nad dohodnutú výšku mesačnej splátky. Uvedená časť textu je bez akéhokoľvek zvýraznenia, predstavujúca nekalú obchodnú praktiku. Žalovaná nepreukázala ani skutočnosť, že žalobkyňa poučila o následkoch uzavretia dohody o zrážkach zo mzdy. Podľa rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie C-40/08 Asturcom Telecomunicaciones, je povinnosťou súdu ex offio skúmať neprijateľné podmienky aj bez námietky účastníka konania. Nerovný stav medzi spotrebiteľom a dodávateľom môže byť kompenzovaný iba pozitívnym zásahom, vonkajším vo vzťahu k ostatným účastníkom zmluvy (rozsudok C-240/98 až C-244/98 Oceáno Grupo Editorial a Salvat Editores, C-168/05 Mostaza Claro). Spotrebiteľovi je nevyhnutné poskytnúť ochranu, najmä ak umožňuje uhradiť plnenie z neprijateľných zmluvných podmienok bez súdnej kontroly. Bolo preukázané, že žalovaná ako veriteľ požiadala zamestnávateľa žalobkyne na realizáciu zrážok zo mzdy. Bol preto preukázaný aj naliehavý právny záujem na určení neplatnosti dohody o zrážkach zo mzdy. Bez určenia neplatnosti tejto dohody by právne postavenie žalobkyne ako dlžníčky bolo neisté a súčasne by bolo ohrozené právo žalobkyne na disponovanie so svojou mzdou. Z podpisov obsiahnutých na zmluve nie je zrejmé, že podpis je výsledným prejavom vôle uzavretia aj dohody o zrážkach zo mzdy. Zmluvné strany osobitne individuálne túto dohodu nepodpísali a dohoda o zrážkach zo mzdy bola vyhodnotená súdom prvej inštancie ako neprijateľná a teda neplatná. Žaloba v časti určenia úveru za bezúročný a bez poplatkov, ako aj v časti určenia neplatnosti celej zmluvy bola žaloba zamietnutá z dôvodu nepreukázania naliehavého právneho záujmu na určení neplatnosti celej zmluvy, s poukazom aj na ustanovenie § 301 až § 306 CSP (Civilný sporový poriadok č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov) o abstraktnej kontrole v spotrebiteľských zmluvách. Žalobkyňa nepreukázala naliehavý právny záujem na určení úveru za bezúročný a bez poplatkov, hoci od 1.1.2018 bolo možné domáhať sa takéhoto určenia žalobou, avšak z hľadiska hmotnoprávneho bolo potrebné vychádzať z času uzatvorenia zmluvy 10 decembra 2008, preto bolo potrebné aplikovať ustanovenia právnych predpisov účinných v uvedenej dobe. Rozhodnutie o náhrade trov konania súd prvej inštancie odôvodnil ustanovením § 255 ods. 1 v spojení s § 262 CSP. Žalobkyňa sa domáhala neplatnosti dohody o zrážkach zo mzdy, neplatnosti celej zmluvy a určenia úveru za bezúročný a bez poplatkov, pričom súd prvej inštancie subsumoval určenie neplatnosti dohody o zrážkach zo mzdy pod neplatnosť celej zmluvy (ak by bola určená za neplatnú celá zmluva, osobitne by o neplatnosti dohody o zrážkach zo mzdy

nerozhodoval). Žalobkyňa bola tak úspešná v polovici (50 %) a preto v takej výške jej bol priznaný aj nárok na náhradu trov konania. Po právoplatnosti rozhodnutia mal súd prvej inštancie podľa § 262 ods. 2 CSP rozhodnúť o výške náhrady trov konania.

2. Proti tomuto rozsudku v časti o určenie neplatnosti dohody o zrážkach zo mzdy a v časti o náhrade trov konania podala včas odvolanie žalovaná, navrhujúc jeho zmenu zamietnutím žaloby v plnom rozsahu. Namietala aké ustanovenie újinného práva má dohoda o zrážkach zo mzdy obchádzať. Je vecou vnútroštátneho zákonodarstva, aby sám stanovil podmienky, za ktorých je použitie tohto hmotnoprávneho inštitútu možné. Ak dohoda o zrážkach zo mzdy je zákonným spôsobom zabezpečenia pohľadávky, nemôže byť daný rozpor dohody o zrážkach zo mzdy s právom Európskej únie. Po prijatí zákona č. 102/2014 Z. z. a č. 438/2015 Z. z., ktorým došlo k úprave podmienok týkajúcich sa uplatnenia dohody o zrážkach zo mzdy v spotrebiteľských vzťahoch, zákonodarca konštatoval súlad prijatých zmien s újinným právom. V predmetnej dohode zákonom stanovené podmienky dodržané boli. Dohoda o zrážkach zo mzdy je jedným z troch prijateľných a povolených spôsobov zabezpečenia záväzkov spotrebiteľskej úverovej zmluvy. Súd prvej inštancie sa nezaoberal obsahom jednotlivých dohôd a ani právnou úpravou týkajúcou sa dohôd o zrážkach zo mzdy. Hoci právna úprava nevymedzuje ako má byť zabezpečená pohľadávka definovaná, je možné si vypomôcť napríklad právnou úpravou iných zabezpečovacích prostriedkov (pohľadávka zabezpečená záložným právom sa určuje označením právneho vzťahu, z ktorého vznikla). Najvyšší súd Českej republiky v rozhodnutí sp. zn. 32Cdo/2384/98 uviedol, že ručiteľské vyhlásenie, podľa ktorého sa ručiteľ zaviazal uhradiť všetky finančné záväzky dlžníka vzniknuté na základe úverovej zmluvy, je určitý, pričom ide o prípady kedy sú ručením zaistené záväzky, ktoré vzniknú v budúcnosti (§ 304 ods. 2 Ob. z., Obchodný zákonník č. 513/1991 Zb. v znení neskorších predpisov). Obdobný záver prijal i Najvyšší súd Českej republiky v rozhodnutí sp. zn. 32Odo/629/2006. Podľa uznesenia Krajského súdu v Trnave sp. zn. 24Co/450/2012 v súlade s ustanovením § 303 Ob. z. žalovaná strana písomne prehlásila, že veriteľ a uspokojí ak dlžník nesplní záväzky vyplývajúce z predmetnej zmluvy, teda každý záväzok z kúpnych zmlúv a zmlúv o dielo, ktoré strany uzavrujú po dobu trvania predmetnej rámcovej zmluvy. V prejednávanej veci v dohode o zrážkach zo mzdy je obsiahnuté jednoznačné vymedzenie, že zabezpečuje záväzok žalobkyne ako dlžníka splatiť úver a jeho príslušenstvo na základe konkrétnej zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Vyslovenie neplatnosti právneho úkonu je v zmysle súdnej praxe rozhodnutím ultima ratio (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 640/2014), pričom úloha všeobecného súdu nespočíva vo vyhľadávaní dôvodov neurčitosti predmetu zmluvy, ale v poskytnutí súdnej ochrany účastníkom súdneho konania. Táto má byť založená aj na zohľadnení a aplikácii zákonných kritérií platných pre výklad právnych úkonov a súčasne preferencií výkladu v prospech platnosti a nie neplatnosti právneho úkonu. Súd prvej inštancie hoci uvádza ako dôvod neplatnosti dohody ustanovenie umožňujúce zvýšenie dohodnutej zrážky zo mzdy, neuvádza však ako má uvedené ustanovenie spôsobiť neplatnosť celej dohody o zrážkach zo mzdy. Obsahom daného ustanovenia sa súd ani nezaoberal. Zvýšenie je možné len ak nedošlo k vykonaniu zrážky zo mzdy v predošlom období, pričom táto zvýšená zrážka nemôže byť vyššia než dovoľuje zákon (§ 551 O. z.), podľa ktorého ustanovenia zrážky zo mzdy nesmú byť väčšie než by boli zrážky pri výkone rozhodnutia. Konkrétne vykonávaná (nie dohodnutá) zrážka nesmie byť vyššia než je povolené pri exekúcii. Vôľa strán pri určení zrážok zo mzdy je preto prekonaná zákonom a týmto obmedzením. Odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie je navyše nepreskúmateľné (prečo považuje dohodu o zrážkach zo mzdy za neplatnú v celom rozsahu). Vymedzenie predmetu zabezpečenia pohľadávky je vždy „rozdeliteľné“, keďže je možné ponechať v platnosti časť ustanovenia vymedzujúceho zabezpečenú pohľadávku. Podľa § 41 O. z. ak sa dôvod neplatnosti vzťahuje len na časť právneho úkonu, je neplatnou len táto časť. Z vyplatenej čiastky úveru bola splatená suma 310,97 eur.

3. Žalobkyňa v písomnom vyjadrení k odvolaniu uviedla, že naďalej popiera skutkové tvrdenia protistrany v celom rozsahu, ktorá sa nedostavila na súdne pojednávanie. O rozhodcovskom rozsudku do podania žaloby na súd o zrážkach zo mzdy žalobkyňa nič netušila. Bývalý manžel žalobkyne sa poznal s osobou, ktorá podvodom získala od nebankového subjektu peniaze, pričom žalobkyňa si nie je vedomá uzatvorenia zmluvy o úvere, už vôbec nie s údajom 68,81 %. Žalovaná má pravdepodobne dopredu vytlačené vyjadrenia. Po doručení žiadosti o zrážky zo mzdy do zamestnania, žalobkyňa žiadala o informácie a vysvetlenie od žalovanej, bezvýsledne. Navrhla, aby bolo prihladané na jej osobné a sociálne pomery (je rozvedená, o byt prišla, býva v nájme a platí výživné). Zrážky zo mzdy by ju existenčne zlikvidovali.

4. Odvolací súd podľa § 34 CSP po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenou osobou (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu, proti ktorému je možné podať odvolanie (§ 355 ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že odvolanie obsahuje zákonom stanovené náležitosti (§ 363 CSP), preskúmal napadnutý rozsudok v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379 a § 380 CSP), postupom bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie žalovanej nie je dôvodné.

5. V preskúmvanej veci súd prvej inštancie založil svoje rozhodnutie na posúdení právneho vzťahu medzi stranami konania, ako spotrebiteľského vzťahu, založeného formulárovou zmluvou o spotrebiteľskom úvere, na základe ktorej bol poskytnutý úver, pričom pohľadávka veriteľa mala byť zabezpečená dohodou o zrážkach zo mzdy, predstavujúcou neprijateľnú zmluvnú podmienku a teda neplatnú podľa § 53 ods. 1 O. z.

6. Žaloba o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky nie je určovacou žalobou v zmysle § 137 písm. c/ Civilného sporového poriadku. Ide o osobitný druh žaloby patriacej spotrebiteľovi s cieľom domáhať sa proti porušiteľovi ochrany svojho práva pred neprijateľnými podmienkami na súde, ktorá má podklad v osobitných predpisoch (§ 53 ods. 1, ods. 4 a 5, § 53a Občianskeho zákonníka, § 3 ods. 5 ZoOS). V prípade takejto žaloby nebolo preto potrebné tvrdiť a preukazovať naliehavý právny záujem (porov. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ďalej len „NS SR“ sp. zn. 6Cdo/127/2017).

7. Východiskom spotrebiteľskej ochrany je faktické nerovné postavenie vo vzťahu k profesionálnemu dodávateľovi a to s ohľadom na okolnosti, za ktorých dochádza ku kontraktácii, vzhľadom na väčšiu profesionálnu skúsenosť predávajúceho, lepšiu znalosť práva a dostupnosť právnych služieb, ako i možnosť stanovovať zmluvné podmienky jednostranne cestou formulárových zmlúv. Pre takéto vzťahy je charakteristické, že podnet k zmluvnému rokovaniu pochádza spravidla od dodávateľa, pričom spotrebiteľ nie je na zmluvné dojednania pripravený a pri uzatváraní zmluvy je využívaný moment prekvapenia a neskúsenosť spotrebiteľa. Spoločným znakom právnej úpravy spotrebiteľských zmlúv je snaha cestou práva vyrovnať túto faktickú nerovnosť a to formou obmedzenia autonómie vôle. Tá predstavuje elementárnu podmienku fungovania materiálneho právneho štátu, nie je však úplne absolútna a v rámci spotrebiteľských vzťahov je limitovaná princípom ochrany slabšej strany, teda spotrebiteľa, ktorý koná s dôverou v druhou stranu jej prezentovaný skutkový stav (porov. rozhodnutie Krajského súdu v Žiline sp. zn. 11Co/127/2015).

8. Prioritne bolo potrebné vychádzať zo základnej požiadavky, že každá spotrebiteľská zmluva má vyjadrovať rešpekt k dodržiavaniu všeobecných zásad spotrebiteľského práva, a to náležitou obsahovou aj formálnou úpravou zmluvných podmienok, ktoré jednotlivo i vo svojom súhrne nenarušujú zmluvnú rovnováhu strán v neprospech spotrebiteľa. Práve jednoznačnosť a určitosť zmluvných podmienok má zásadne vyvážiť silnejšie postavenie dodávateľa pri uzatváraní spotrebiteľskej zmluvy.

9. Nerovný stav medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom môže byť kompenzovaný iba pozitívnym zásahom, vonkajším vo vzťahu k samotným účastníkom zmluvy (rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie C-240/98 až C-244/98 Oceáno Grupo Editorial, C-168/05 Mostaza Claro).

10. V súvislosti s ex offo súdnou kontrolou zmluvných podmienok je potrebné poukázať aj na Uznesenie Súdneho dvora Európskej únie C-76/10 POHOTOVOSTĚ, s.r.o. proti Iveta Korčkovská, obsahujúce jednoznačnú požiadavku na ochranu spotrebiteľa pred nečestnými klauzulami, a to vždy a za každých okolností. Súdny dvor Európskej únie judikoval, že vnútroštátny súd má aj bez návrhu posudzovať nekalú povahu zmluvnej podmienky (C-40/08 Asturcom Telecomunicaciones). Táto možnosť priznaná súdu sa považuje za nevyhnutnú na zabezpečenie účinnej ochrany spotrebiteľa, najmä s ohľadom na nezanedbateľné nebezpečenstvo, že tento spotrebiteľ o svojich právach nevie alebo má ťažkosti s ich uplatnením (C-168/05 Mostaza Claro, C-473/00 Cofidis).

11. S poukazom na uvedené národný súd musí mať možnosť skúmať neprijateľné podmienky v spotrebiteľských zmluvách a musí ich skúmať ex offo (rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie C-240/98 až C-244/98 Oceáno Grupo Editorial, C-243/08 Pannon GSM).

12. K odvolacej námietke žalovanej, ktorou poukazovala na nepreskúmateľnosť dôležitého prvku újného práva, ktorý podľa názoru súdu prvej inštancie možno obchádzať dohodou o zrážkach zo

mzdy, je potrebné uviesť, že ide o ex offo súdnu kontrolu zmluvných podmienok, či nespôsobujú hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa (neprijateľné zmluvné podmienky). Spotrebiteľovi je nevyhnutné poskytnúť ochranu, najmä ak existuje nebezpečenstvo, že sa v euronekonformnom procese zrážok zo mzdy, na základe dohody o zrážkach zo mzdy, zabezpečuje a umožňuje uhradiť plnenie z neprijateľných zmluvných podmienok bez súdnej kontroly, na ktorú skutočnosť musí súd brať ohľad (porov. rozsudok Súdného dvora Európskej únie C-106/77 Simmenthal, uznesenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6Co/95/2013).

13. Dohodou o zrážkach zo mzdy sa obchádza súdne konanie o skutočnej výške pohľadávky, ktorú je žalobkyňa žalovanej dlžná a preto vyslovením neplatnosti predmetnej dohody o zrážkach zo mzdy (vonkajším pozitívnym zásahom) možno docieľiť vo vzťahu k zamestnávateľovi žalobkyne, aby ďalej nevykonával zrážky zo mzdy. Poukaz žalovanej v odvolaní na ustanovenie zákona č. 102/2014 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa ZoOS o prípustnosti dohody o zrážkach zo mzdy a splnení zákonom stanovených podmienok pre predmetnú dohodu o zrážkach zo mzdy, nebolo možné prijať. S účinnosťou od 1. mája 2014 (novelizáciou ZoOS zákonom č. 102/2014 Z. z.) bola vyslovená zásadná neprípustnosť zabezpečenia uspokojenia pohľadávky zo spotrebiteľskej zmluvy dohodou o zrážkach zo mzdy a z iných príjmov v prospech predávajúceho alebo inej osoby. Výnimku predstavuje dohoda uzavretá vo forme osobitnej listiny, za splnenia predpokladu poučenia spotrebiteľa o dôsledkoch jej uzavretia a možnosti ju odmietnuť, pričom predmetná dohoda o zrážkach zo mzdy vo forme osobitnej listiny uzavretá nebola. Rozhodujúcim tiež bolo, že dohoda o zrážkach zo mzdy predstavuje formulár, obsahujúci vopred pripravený text, ako súčasť dohody o úvere, ktorý je možné len vcelku prijať bez možnosti ovplyvniť jeho obsah, ktorý spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. V dôsledku uvedeného argument žalovanej, že súd prvej inštancie sa nezaoberal obsahom dohody ani jej právnou úpravou, nebol dôvodný.

14. Súd prvej inštancie dôvodne konštatoval neurčitost' konkrétnej výšky pohľadávky, ktorá má byť dohodou o zrážkach zo mzdy zabezpečená, ale opisuje možné spôsoby jej vzniku (okrem úveru má byť tvorená i prípadnými revolvingami a príslušenstvom, zmluvnými pokutami, ak boli uplatnené, nákladmi súdneho, rozhodcovského, prípadne iného konania). Jednostranným vymedzením výšky dlžnej pohľadávky sa umožňuje veriteľovi neprípustné navyšovanie zrážok zo mzdy, čím dochádza k obchádzaniu súdnej kontroly plnenia z neprijateľných zmluvných podmienok, ako i skutočnej výšky pohľadávky, ktorú je žalobkyňa žalovanej dlžná.

15. Vzťah medzi stranami konania je vzťahom súkromnoprávnym, pre ktorý je charakteristická rovnosť strán (§ 2 ods. 2 O. z.). Znamená to, že žiadny účastník právneho vzťahu nemôže inému účastníkovi jednostranne uložiť povinnosť alebo zriadiť oprávnenie. Vzťah medzi účastníkmi konania je založený na princípe dôvery spotrebiteľa v poctivé konanie dodávateľa. Žalovaná ako osoba podnikajúca na trhu má odbornú prevahu nad žalobkyňou ako spotrebiteľom, ktorej svoje služby poskytuje a preto od nej možno očakávať, že sa bude vo vzťahu k nej správať poctivo.

16. Podľa Smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, ktorá nie je pre členské štáty Európskej únie priamo záväzná, avšak predstavuje významné interpretačné pravidlo a ktorá už bola transponovaná do právneho poriadku Slovenskej republiky, v zmysle článku 2 písm. a/ nekalé podmienky znamenajú zmluvné podmienky definované v článku 3. Podľa článku 3 bod 1 citovanej smernice zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá sa považuje za nekalú, ak napriek požiadavke dôvery spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán vzniknutých na základe zmluvy, ku škode spotrebiteľa. Podľa bodu 2 článku 3 tejto smernice sa podmienka nepovažuje za individuálne dohodnutú, ak bola navrhnutá vopred a spotrebiteľ preto nebol schopný ovplyvniť podstatu podmienky, najmä v súvislosti s predbežne formulovanou štandardnou zmluvou.

17. Odvolacia námietka žalovanej o postačujúcom označení právneho vzťahu, z ktorého pohľadávka vznikla a môže vzniknúť aj v budúcnosti, ako i preferovanie výkladu v prospech platnosti právnych úkonov, vo vzťahu k neprijateľnej zmluvnej podmienke, ktorá vyvoláva v neprospech spotrebiteľa, ako slabšej zmluvnej strany, hrubú nerovnováhu, nemohla obstáť. Znaky neprijateľnej zmluvnej podmienky napĺňa nielen podmienka, ktorá je neprimeraná (napr. neprimeraná sankcia za porušenie záväzku spotrebiteľa), ale aj podmienka, ktorá je neurčitá alebo je v rozpore s „ratio legis“ zákonného ustanovenia, podľa ktorého bola dojednaná (porov. rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 18Co/109/2011).

18. Nebolo možné stotožniť sa ani s odvolacou argumentáciou žalovanej o samostatnej časti dohody o zrážkach zo mzdy, neovplyvňujúcej zvyšok dohody. Každá spotrebiteľská zmluva má vyjadrovať rešpekt k dodržiavaniu všeobecných zásad spotrebiteľského práva, a to náležitou obsahovou aj formálnou úpravou zmluvných podmienok, ktoré jednotlivito i vo svojom súhrne nenarušujú zmluvnú rovnováhu strán v neprospech spotrebiteľa. Zmluvné dojednania nesmú slúžiť k tomu, aby prostredníctvom neprehľadnej, zložito formulovanej a malým písmom písanej forme, dodávateľ skryl dojednania, ktoré sú pre spotrebiteľa nevýhodné a pozornosti spotrebiteľa zrejme uniknú. Pokiaľ dodávateľ postupuje uvedeným spôsobom, nespráva sa v právnom vzťahu poctivo a takému dojednaniu nemožno priznať právnu ochranu (nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 3512/11), ako tomu bolo v danom prípade. Pri posudzovaní platnosti spotrebiteľskej zmluvy sa sudy musia zaoberať celkovou vyváženosťou práv účastníkov zmluvy a vychádzať z princípu ochrany spotrebiteľa ako jedného z kľúčových princíпов súčasného občianskeho práva. Opačný postup vedie k porušeniu práva na spravodlivý proces zaručenému článkom 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 913/16).

19. Dohoda o zrážkach zo mzdy okrem označenia veriteľa, dlžníka, platiteľa mzdy, musí obsahovať aj označenie pohľadávky, o uspokojenie ktorej ide, a výšku dohodnutých zrážok. Okamihom predloženia dohody o zrážkach zo mzdy platiteľovi mzdy, vzniká mu zo zákona povinnosť vykonávať zrážky zo mzdy, poukazovať ich veriteľovi dovtedy, kým nebude pohľadávka uspokojená. Vzhľadom na nedostatok určitosti vymedzenia výšky zabezpečovanej pohľadávky, ako aj navyšovanie výšky dohodnutej zrážky, umožňujúcej uhradiť plnenie z neprijateľných zmluvných podmienok bez súdnej kontroly a v spojení s uhradzovacou funkciou dohody o zrážkach zo mzdy, bolo potrebné považovať zmluvné dojednanie o zrážkach zo mzdy za zmluvnú podmienku spôsobujúcu značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, na ktorú bol súd povinný ex offio prihliadať (neprijateľná zmluvná podmienka, a teda neplatná).

20. Odvolací súd s poukazom na vyššie uvedené podľa § 387 ods. 1 CSP rozhodnutie súdu prvej inštancie v napadnutej časti ako vecne správne potvrdil.

21. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania súd prvej inštancie dospel k správne záveru, že dohoda o zrážkach zo mzdy bola dohodnutá ako zmluvná podmienka v úverovej zmluve, vyslovenia (určenia) neplatnosti ktorej sa žalobkyňa taktiež domáhala. Vzhľadom k tomu, že žalobkyňa sa domáhala aj určenia, že úver je bezúročný a bez poplatkov, v ktorej časti nebola úspešná, pomer úspechu a neúspechu strán konania predstavoval 50 % (ako to uvádzal súd prvej inštancie). Podľa § 255 ods. 2 CSP ak mala strana úspech vo veci len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo. Vzhľadom na rovnaký pomer úspechu a neúspechu strán konania (50 %) odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie v časti o náhrade trov konania tak, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

22. Z dôvodu, že žalobkyňa bola úspešná v odvolacom konaní podľa § 396 ods. 1 a § 262 ods. 1 v spojení § 255 ods. 1 CSP, vznikol jej nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd preto rozhodol tak, že žalobkyňa má voči žalovanej právo na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Podľa § 262 ods. 2 CSP o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí.

23. Rozsudok prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,

b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,

- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a/ a b/.

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie.

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné.

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.